

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

ČERVENEC-SRPEN

2024

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Finanční gramotnost / [Financial literacy] / Petr Suchomel – cze

In: Informační bulletin ČŠI -- Roč. 2023, č. 2 (září) (2023), s. 10-12.

Tato zpráva České školní inspekce se zabývá finanční gramotností žáků základních a středních škol v Česku. Zdůrazňuje, že finanční gramotnost zahrnuje nejen znalosti a dovednosti, ale také postoje a chování ovlivněné rodinnými zvyklostmi a veřejně dostupnými informacemi. Školy mají významnou, ale ne jedinou roli v rozvoji finanční gramotnosti, přičemž klíčový vliv má rodina. Zpráva poukazuje na nutnost zvýšit finanční vzdělávání zejména u žáků s nízkým socioekonomickým statusem a v nematuritních oborech. Výsledky testů ukázaly rozdíly v úrovni finančních znalostí podle socioekonomického statusu a regionů, a potřebu lepší metodické podpory pro učitele a integraci finanční gramotnosti do školních osnov.

finanční gramotnost ; finanční vzdělávání ; peníze ; financování ; základní škola ; sociálně znevýhodněný ; střední škola ; výuka ; vzdělávání ; žák ; spotřebitelská výchova ; rodiče ; učitel ; Česká školní inspekce

<http://katalog.npmk.cz/documents/534525>

2.

Goetheanistická metoda a její využití ve výuce waldorfské školy / [The Goetheanistic method and its use in waldorf school teaching] / Holger Finke ; Kateřina Palasová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. 27, č. 1 (2024), s. 13-24.

Článek se zabývá metodou, již vyvinul J. W. Goethe v rámci své přírodovědné činnosti. Text popisuje základní rysy této metody a její aplikaci ve školním prostředí, zejména ve waldorfských školách. V textu se vysvětluje, že Goethe nebyl explicitně pedagogem, ale jeho metoda přinesla hluboký vhled do přírody a vědeckého bádání, což inspirovalo pedagogické směry, jako je Steinerova metoda. Článek se snaží odpovědět na otázku, zda a jak lze Goetheho metodu přizpůsobit školním podmínkám.

waldorfská pedagogika ; výchovný systém ; systém výchovy a vzdělávání ; přírodopis ; vyučovací metoda ; forma výuky ; filozofie výchovy ; dějiny pedagogiky ; pedagogická činnost ; Goethe,

Johann Wolfgang von

<http://katalog.npmk.cz/documents/534391>

3.

Journaling in teaching qualitative research methods to non-sociologists / [Zapisování ve výuce kvalitativních výzkumných metod ne-sociologům] / Lucie Jarkovská – eng

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 73, č. 4 (2023), s. 415-418.

Příspěvek se zaměřuje na inovativní přístup k výuce kvalitativní metodologie studentů speciální pedagogiky prostřednictvím písemného zaznamenávání. Autorka v úvodní části popisuje, jak začala vyučovat kurz kvalitativní metodologie. Po seznámení s technikami osobního psaní autorka zavedla do výuky zapisovací metody, jako jsou "psací sprinty", seznamy a imaginární rozhovory. Tyto techniky měly za cíl zlepšit schopnosti studentů v oblasti výzkumu a analýzy, zvýšit jejich porozumění výzkumným procesům a učinit výuku metodologie praktickou a přístupnou. Tématem kurzu se stalo neomezené používání mobilu u dětí ukrajinských uprchlíků v českých školách. Hodnocení studentů po kurzu potvrdilo pozitivní změny v jejich přístupu k výzkumným metodám a jejich aplikaci v pedagogické praxi.

hodnocení výuky ; student ; výuka ; pedagogika ; vyučovací metoda ; vysokoškolské studium ; studijní obor ; speciální pedagogika ; psaní ; dovednost ; kompetence ; Ukrajina ; Česko ; Ukrajinci ; 2020-

<http://katalog.npmk.cz/documents/535301>

4.

Kamery ve školách : co už je za hranou zákona? / [Cameras in kindergartens : what's outside of the law?] / Klára Valentová – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 13, č. 7 (březen 2024) (2023/2024), s. 12-15.

Článek se zabývá právními hranicemi a úvahami o používání kamerových systémů v mateřských školách. Zdůrazňuje důležitost dodržování nařízení GDPR a dalších právních požadavků při instalaci a provozu těchto systémů, které mají za úkol monitorovat školní majetek a zajišťovat bezpečnost dětí, zaměstnanců a návštěvníků. Klíčové body zahrnují nutnost mít legitimní důvod pro použití kamer, povinnost informovat rodiče a zaměstnance a požadavek provést důkladnou analýzu vlivu systému na soukromí. Článek také vysvětluje, za jakých podmínek lze provádět a využívat záznamy.

mateřská škola ; ochrana dítěte ; videozáznam ; legislativa ; bezpečnost ; dítě ; informační technologie ; audiovizuální technika ; školská legislativa ; zpracování dat ; zabezpečení dat ;

zákon ; GDPR ; kamerový systém ; ochrana osobních údajů

<http://katalog.npmk.cz/documents/534605>

5.

Kompenzace diabetu 1. typu u českých dětí se dlouhodobě zlepšuje : data z národního registru ČENDA (2013-2020) = Continuing improvement in metabolic control in Czech children with type 1 diabetes : data from the ČENDA registry (2013-2020) / Zdeněk Šumník, Petra Konečná, Petra Venháčová, David Neumann, Jaroslav Škvor, Renata Pomahačová, Jiří Strnadel, Štěpánka Průhová, Lenka Petruželková, Jan Vosáhlo, Kamila Kocourková, Markéta Pavlíková, Ondřej Cinek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Československá pediatrie : časopis Československé pediatrické společnosti sekce Československé lékařské společnosti J.E. Purkyně -- ISSN 0069-2328 -- Roč. 77, č. 2 (2022), s. 64-71.

Registr dětského diabetu ČENDA (založen roku 2013) slouží jako důležitý zdroj informací o průběhu, kompenzaci, terapii a případných komplikacích diabetu u dětí a adolescentů. V článku jsou shrnuty trendy v klíčových parametrech kompenzace této nemoci od roku 2013 do roku 2020, kdy registr obsahoval data od 3818 pacientů, tedy přibližně 90 % dětí s diabetem v ČR. Díky zavádění nových technologií a cílené edukaci se kompenzace diabetu 1. typu u dětí v České republice trvale zlepšuje.

pediatrie ; dítě ; adolescent ; diabetes ; terapie ; lékařská péče ; informační zdroj ; informace ; nemocný ; osvěta ; nové technologie ; inovace ; modernizace ; trend ; Česko ; věk 0-18 ; kompenzace ; registr ; edukace ; 2013-2020

<http://katalog.npmk.cz/documents/534011>

6.

Kvalita vztahu mezi českými žáky a jejich učiteli : možnosti ke zlepšení / [The relationship quality between Czech students and their teachers : possibilities for improvement] / Simona Boudová – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 3 (2024), s. 20-22.

Článek analyzuje výsledky mezinárodního šetření PISA 2022 se zaměřením na wellbeing českých žáků a jejich vztahy s učiteli. Přestože čeští žáci dosahují nadprůměrných výsledků v matematické, čtenářské a přírodovědné gramotnosti, jejich pocit sounáležitosti se školou a kvalita vztahů s učiteli jsou výrazně podprůměrné ve srovnání s ostatními zeměmi OECD. Jen 63 % českých žáků uvedlo, že si jejich učitelé váží, a pouze 38 % věří, že by učitelé projevili starost, kdyby přišli do školy smutní. Tento nedostatek kvalitních vztahů ve škole přispívá k vyšší míře šikany a osamělosti mezi žáky, což negativně ovlivňuje jejich motivaci a schopnost se učit.

vztah učitel-žák ; vztahy mezi vrstevníky ; interpersonální vztahy ; komunikace ; wellbeing ; učitel ; role učitele ; žák ; šikana ; duševní zdraví ; základní škola ; střední škola ; výzkum ; Programme for International Student Assessment ; 2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/535189>

7.

Malé literární formy v hodinách latiny = Small literary forms in literary education in Latin classes / Bořivoj Marek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Cizí jazyky : časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům -- ISSN 1210-0811 -- Roč. 67, č. 5 (2023/2024), s. 3-19.

Článek se zaměřuje na využití drobných literárních útvarů ve výuce latiny na středních školách. Zdůrazňuje jejich význam pro literární výchovu a interpretaci kulturních a historických kontextů. V článku jsou poskytnuty konkrétní příklady didaktické práce s těmito formami, jako jsou citáty, aforismy a přísloví, které nejen procvičují gramatiku, ale také pomáhají rozvíjet čtenářské kompetence a estetické vnímání žáků. Práce s malými literárními formami může být časově efektivní a přispět k rozvoji kulturně-historických úvah ve výuce. Studie zahrnuje i výsledky dotazníku mezi učiteli latiny z roku 2017, kteří potvrzují užitečnost těchto forem v pedagogické praxi.

střední škola ; latina ; cizí jazyk ; literární žánr ; přísloví a rčení ; kompetence ; čtenářská gramotnost ; výzkum ; výsledek výzkumu ; lingvistika ; stylistika ; interpretace ; práce s textem ; literatura ; žák ; učitel ; dotazník ; výuka ; didaktika ; aforismy ; 2017

<http://katalog.npmk.cz/documents/535383>

8.

Mluvený projev učitele z pohledu budoucích češtinářů = Spoken language of the teacher from the point of view of the future teachers of Czech / Jitka Málková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český jazyk a literatura : časopis pro metodiku českého jazyka -- ISSN 0009-0786 -- Roč. 74, č. 5 (2023/2024), s. 231-238.

Příspěvek se věnuje předmětu "Mluvený projev učitele" na Západočeské univerzitě v Plzni, jenž je zaměřen na zlepšení mluveného projevu budoucích učitelů češtiny. Tento předmět je navržen tak, aby studentům a studentkám pomohl zdokonalit jejich komunikační dovednosti a připravit je na profesionální praxi. Výzkum, provedený dotazníkovým šetřením, ukázal, že zúčastněné studentky považují kurz za velmi užitečný. V rámci výuky se zaměřují na správnou artikulaci, intonaci a celkovou kultivaci projevu. Kurz také pomáhá překonávat trémy a zvyšovat sebevědomí při veřejném vystupování. Studentky oceňují praktické zaměření kurzu, které zahrnuje simulace učitelského prostředí a praktické cvičení.

mluvený jazyk ; ústní projev ; čeština ; student ; výuka ; jazyk ; seminář ; student učitelství ; výzkum ; výsledek výzkumu ; dotazník ; strach ; komunikační schopnost ; Západočeská univerzita

<http://katalog.npmk.cz/documents/535264>

9.

Nádorová onemocnění a jejich zařazení do výuky biologie na střední škole = Cancer, and inclusion of the this topic into biology education at in high schools / Alžběta Anna Zelingrová
– cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 32, č. 4 (2023), s. 10-21.

Nádorová onemocnění jsou jednou z nejčastějších příčin úmrtí ve vyspělých zemích, přičemž informovanost středoškolských studentů o této problematice bývá nedostatečná. Tento článek představuje výukový celek navržený pro střední školy, jehož cílem je prohloubit znalosti studentů o rakovině, jejích příčinách, prevenci a léčbě. Výukový celek využívá kooperativní výuku, což podporuje aktivní zapojení studentů, spolupráci a komunikaci. Součástí výukového materiálu jsou úlohy a didaktické testy, které byly úspěšně ověřeny v praxi na několika pražských gymnáziích. Výukový celek také zahrnuje metodické pokyny pro učitele a časový rozvrh aktivit.

střední škola ; výuka ; učení ve skupině ; rakovina ; biologie ; vyučovací metoda ; forma výuky ; didaktický test ; věk 15-19

<http://katalog.npmk.cz/documents/534212>

10.

Nová éra profesionálů / [A new era of professionals] / Jan Voda -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 21, č. 2 (2024), s. 40-43.

Článek představuje koncept T-dovedností nebo T-profesionálů, což je metafora, která odkazuje na kombinaci hlubokých odborných znalostí v jedné oblasti a širokých znalostí a dovedností v dalších oborech. T-shaped profesionálové jsou schopni nejen excelovat ve své specializaci, ale také efektivně spolupracovat s odborníky z různých disciplín, což vede k inovativním a efektivním týmům. Článek také zmiňuje význam mezioborové spolupráce a maticového uspořádání organizací, které umožňují flexibilnější a koordinovanější práci napříč různými funkcemi a projekty. Tímto způsobem je možné překonat izolovanost jednotlivých oddělení a dosáhnout lepší komunikace a koordinace, což zvyšuje celkovou efektivitu organizace. Autor také představuje další typy profesionálů, jako jsou X-shaped manažeři a M-shaped multidovednostní odborníci, kteří kombinují hluboké znalosti z více oblastí a přispívají k inovacím a realizaci projektů. Na závěr je zdůrazněna důležitost schopnosti proměňovat nápady v konkrétní výsledky a neustále inovovat.

mezioborový přístup ; spolupráce ; mezipředmětové téma ; škola ; zaměstnání ; projekt ; komunikace ; mezioborové vztahy ; multidisciplinární přístup

<http://katalog.npmk.cz/documents/534890>

11.

Podpora vnitřní motivace u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami / [Supporting intrinsic motivation in children with special educational needs] / Autorský tým PROP ČR – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 31, č. 3 (březen) (2024), s. 10-12.

<https://zpojmevsechny.cz>

Článek se zaměřuje na podporu vnitřní motivace u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, které čelí ve vzdělávacím procesu mnoha výzvám. Klíčové je porozumění jejich specifickým potřebám a poskytnutí podpory, která jim pomůže dosáhnout plného potenciálu. Vnitřní motivace, vycházející z osobních cílů a zájmů dítěte, je zásadní pro úspěšné učení. Článek představuje strategie, jako je individuální přístup, zajímavé úkoly, motivující prostředí, zapojení zájmů dítěte a posilování sebevědomí. Zároveň zdůrazňuje význam spolupráce mezi školou a rodinou a potřebu konstruktivní zpětné vazby. Výsledkem je komplexní přístup k motivaci dětí se speciálními potřebami, který přispívá k jejich školnímu úspěchu a osobnímu rozvoji.

speciální vzdělávací potřeby ; podpůrná opatření ; spolupráce ve výchově ; motivace ; motivace učení ; motivace výkonu ; individuální přístup ; dítě ; žák ; vzdělávání ; sebevědomí

<http://katalog.npmk.cz/documents/534286>

12.

Rozhovor s Eduardem Fuchsem o profesním vzdělávání v matematice / [Interview with Eduard Fuchs about professional education in mathematics] / Eduard Fuchs ; Helena Koldová – cze

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 148, č. 3 (duben 2024) (2023/2024), s. 3-10.

Rozhovor je veden s pedagogem a matematikem Eduardem Fuchsem. Zaměřuje se na jeho profesní dráhu a pohled na výuku matematiky. Fuchs vzpomíná na své studium na Masarykově univerzitě v Brně a sdílí své názory na změny ve vzdělávacím systému od doby socialismu po současnost. Diskutuje například o důležitosti kvalitní přípravy učitelů, výzvách spojených se zvyšováním počtu maturantů (pokles úrovně maturity) a významu historie matematiky ve vzdělávání. Pozornost je rovněž věnována Fuchsově aktivní účasti na tvorbě standardů pro výuku matematiky a organizaci seminářů.

učitel ; vzdělávání ; inovace ve vzdělávání ; školství ; matematika ; dějiny ; vyučovací předmět ; profesní dráha ; systém výchovy a vzdělávání ; výuka ; vzdělávání učitelů ; seminář ; názor ; maturita ; interview

<http://katalog.npmk.cz/documents/534357>

13.

Schulwerk Carl Orffa aneb Hudebně pedagogické svědectví zachycené Československou televizí = Cal Orff Schulwerk : musical and pedagogical testimony captured by Czechoslovak television / Jiřina Jiříčková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Hudební výchova : časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní – ISSN 1210-3683 -- Roč. 32, č. 2 (2024), s. 10-14.

V roce 1966 uvedla Československá televize hudebně vzdělávací pořad "Schulwerk Carl Orffa", první audiovizuální prezentaci principů Orff-Schulwerku v Československu. Pořad byl součástí série "Zaostřeno na hudbu" a po mnoho let byl považován za ztracený. Autorka článku přibližuje historický kontext a průběh tohoto třicetiminutového pořadu, který demonstruje přístupy Orff-Schulwerku, jež kladou důraz na tvořivost a činnostní hudební výchovu. Dále popisuje vliv těchto principů na československou hudební pedagogiku a jejich význam pro současnou hudební výchovu.

hudba ; tvořivost ; audiovizuální program ; dějiny ; hudební výchova ; archiv ; působení ; kulturní dědictví ; pedagogika ; činnost ; vzdělávací televizní pořad ; Orff, Carl ; Československá televize ; Československo ; Orffova metoda ; 1966

<http://katalog.npmk.cz/documents/534211>

14.

Umělecký literární text pro děti jako prostředek emocionální školní a volnočasové výchovy v 21. století = Artistic literary text for children as means of emotional education in school and leisure in the 21th century / Helena Zbudilová -- cze -- Obsahuje bibliografii

In: Tvořivá dramatika -- ISSN 1211-8001 -- Roč. 34, č. 2 (2023), s. 31-38.

Emoční vzdělávání by mělo patřit mezi aktuální trendy pedagogiky a psychologie 21. století. V poslední době vyšla v této oblasti řada odborných i populárně naučných publikací i knih pro děti a mládež. Článek nabízí výběr z těchto zdrojů ve formě přehledu základních informací o vybraných titulech. Převládají v něm publikace pro děti inspirující k poznání a rozvoji sebe sama, především v oblasti svých pocitů, a k získání základních schopností: kromě sebeuvědomění je to sebeovládání, sebemotivace, vnímavost, empatie či angažovanost v mezilidských vztazích. Nově vydané tituly jsou uvedeny přednostně. Je to např. kniha Kde trčíš? (Kristína Kačaljaková), Hry pro zvládnání emocí (Angelika Grubertová), Kniha pocitů (Eva Stará, Jana Dráberová), Mapy mých pocitů (Bimba Landmannová), Co dělají pocity? (Tina Oziewiczová) či série knih Stéphanie Couturierové. Mezi autory dalších zmíněných knih patří Jakub Cenkl, Daniel Rušar, Karin

Youngová, Petr Horáček, Eva Lindströmová, Milada Rezková, Nicola Kinnearová, Chiara Piroddiová, Stian Hole, Věra Krpálková, Jana Šrámková, Albert Pez, Roberto Cubillas, John Irving, Aurélie Chien, Chow Chine, Andrea Reitmeyerová, Jana Marešová a další.

literatura pro děti a mládež ; literární žánr ; rozvoj osobnosti ; emoce ; emocionalita ; citový vývoj ; vcítění ; čtenářství ; umělecká výchova ; sociální výchova ; socializace ; komunikace ; čtení ; hra ; předškolní dítě ; osobnost ; identita ; afektivita ; kompetence ; duševní zdraví ; mentální hygiena ; strach ; úzkost ; zlost ; sebepoznání ; psychická odolnost ; 21. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/532124>

15.

Výchova k zdraví v pregraduálnej príprave budúcich učiteľov pre predprimárne vzdelávanie z pohľadu študentov = Health education in the pregraduate preparation for students for the pre-primary education and their view / Zuzana Fečíková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Arnica : acta rerum naturalium didactica : časopis pro rozvoj přírodovědného vzdělávání -- ISSN 1804-8366 -- Roč. 2023, č. 2 (2023), s. 64-73.

Článek se zaměřuje na význam výchovy ke zdraví (VKZ) v přípravě budoucích učitelů předškolní pedagogiky. VKZ je chápána jako klíčová oblast vzdělávání, jejímž cílem je naučit jednotlivce preventivním krokům k ochraně zdraví a uvědomění si osobní odpovědnosti za zdravý životní styl. Výzkum, který byl proveden na Pedagogické fakultě Prešovské univerzity v akademickém roce 2022/2023, analyzuje názory studentů na důležitost VKZ a jejich připravenost k pedagogické praxi. Výsledky dotazníkového šetření jsou zveřejněny v článku a potvrdily, že efektivní VKZ může být účinným nástrojem prevence zdravotních problémů a zvýšení kvality života.

výchova ke zdraví ; vzdělávání učitelů ; výuka ; předškolní výchova ; pedagogická dovednost ; učitel ; výživa ; životní styl ; prevence ; výzkum ; pedagogická praxe ; Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove ; Slovensko ; 2022-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/534073>